

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sž/20/2013
Identifikačné číslo spisu:	1012201318
Dátum vydania rozhodnutia:	21.05.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1012201318.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpeného advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, proti žalovanému Krajský súd v Bratislave, so sídlom Záhradnícka 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp.zn. Spr. 6169/12 zo dňa 26. júna 2012, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/173/2012-38 zo dňa 22. augusta 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/173/2012-38 zo dňa 22. augusta 2013 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Uznesením č.k. 1S/173/2012-38 zo dňa 22. augusta 2013 Krajský súd v Bratislave zastavil konanie, v ktorom sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného sp.zn. Spr. 6169/12 zo dňa 26. júna 2012 o nesprístupnení informácie požadovanej žalobcom. Dôvodom zastavenia konania bolo nezaplatenie súdneho poplatku zo strany žalobcu (§ 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“).

Krajský súd odvolávajúc sa na ustanovenia § 5 ods. 1 písm. a/, § 8 ods. 1 a § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. a položku 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na to, že žalobca bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu vo výške 66 € pod následkom zastavenia konania, výzvou doručenou právnomu zástupcovi žalobcu dňa 23. júla 2013. Žalobca na výzvu na zaplatenie súdneho poplatku reagoval len podaním doručeným krajskému súdu dňa 5. augusta 2013, označeným ako „Odvolanie voči výzve/uzneseniu o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za žalobu“, v ktorom argumentoval tým, že súd pochybil, keď vydal výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, pretože o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok musí súd rozhodnúť uznesením. Toto uznesenie musí byť podľa žalobcu odôvodnené podľa § 169 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku

(ďalej len „OSP“), a keďže odôvodnenie neobsahuje, je nepreskúmateľné. Ďalej argumentoval tým, že súd nemal vyzývať na zaplatenie súdneho poplatku podľa položky 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov, pretože žalovaný nie je orgánom verejnej správy, ale orgánom verejnej moci. Žalobca namietal, že súd nie je oprávnený svojvoľne rozširovať okruh úkonov podliehajúcich súdnemu poplatku, pričom poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/39/2007 z 29. marca 2007. Krajský súd k uvedenému podaniu žalobcu uviedol, že zákon č. 71/1992 Zb., konkrétne § 10 ods. 1 veta prvá, hovorí jasne o výzve (nie o uznesení) na zaplatenie súdneho poplatku, preto súd postupoval správne, keď vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby, pričom mu v zmysle citovaného zákonného ustanovenia určil lehotu na zaplatenie 10 dní od doručenia výzvy a poučil ho o následku nezaplatenia súdneho poplatku, ktorým je zastavenie konania (§ 10 ods. 1 veta druhá zákon č. 71/1992 Zb.). Súd bol povinný postupovať podľa zákon č. 71/1992 Zb., ktorý je vo vzťahu k OSP lex specialis. Proti výzve na zaplatenie súdneho poplatku nie je prípustné odvolanie, pretože výzva nie je rozhodnutím. Odvolanie je prípustné až proti tomuto uzneseniu o zastavení konania. Vo vzťahu k námietke že krajský súd nie je orgánom verejnej správy, a teda žalobca nemá poplatkovú povinnosť, krajský súd poukázal na to, že v tomto konkrétnom prípade rozhodoval krajský súd (žalovaný) v prenesenej kompetencii ako orgán verejnej správy, pričom v prípade, ak by rozhodoval ako orgán verejnej moci, ako tvrdí žalobca, jeho rozhodnutie by nebolo preskúmateľné súdom v správnom súdnictve. V zmysle § 19 ods. 4 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona, za ktorý sa považujú ustanovenia § 244 a nasl. OSP. Žalobca využil túto kompetenciu danú zákonom o slobode informácií a obrátil sa na správny súd o preskúmanie rozhodnutia žalovaného, ktorý rozhodoval podľa zákona o slobode informácií v prenesenej kompetencii ako orgán verejnej správy. Nebolo teda možné aplikovať na tento prípad rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 4Cdo/39/2007 z 29. marca 2007, na ktoré sa odvoláva žalobca.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie a žiadal, aby odvolací súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zotrval na svojom názore prezentovanom už v prvostupňovom konaní, že o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok musí byť rozhodnuté uznesením. Výzvu na zaplatenie súdneho poplatku žalobca považuje za nesprávnu s ohľadom na to, že predmetné uznesenie neobsahuje odôvodnenie v zmysle § 169 ods. 1 OSP, a preto je nepreskúmateľné.

Podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov spoplatneniu podlieha len podanie návrhu/žaloby na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. Krajský súd v Bratislave však nie je orgánom verejnej správy, jeho rozhodnutie preto nie je rozhodnutím orgánu verejnej správy a žalobca preto nežiada o preskúmanie rozhodnutia verejnej správy, ale orgánu verejnej moci. Na základe ustanovenia § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií došlo k rozšíreniu právomoci všeobecných súdov na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí vydaných podľa § 16 až 19 zákona o slobode informácií aj na orgány verejnej moci. Na druhej strane však nedošlo k zakomponovaniu tohto rozšírenia do sadzobníka súdnych poplatkov. Podľa žalobcu súd nie je oprávnený svojvoľne rozširovať okruh úkonov podliehajúcich súdnemu poplatku. Žalobca preto nemôže byť vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu na preskúmanie zákonnosti iného orgánu ako je orgán verejnej správy, ktorý je o. i. Ústavný súd Slovenskej republiky (pravdepodobne mal žalobca na mysli Krajský súd v Bratislave). Preto je žalobca toho názoru, že nemá povinnosť zaplatiť súdny poplatok za žalobu a zastaviť konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku bez existencie zákonnej povinnosti tento poplatok zaplatiť, nie je možné, pričom poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/39/2007 z 29. marca 2007.

Žalobca v odvolaní ďalej uviedol, že v prílohe zákona č. 71/1992 Zb. nie je jasne a jednoznačne stanovená poplatková povinnosť za podanie žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktoré vydal orgán verejnej moci postupom podľa ustanovenia § 16 až 19 zákona o slobode informácií, a preto mal za to, že mu bola v rozpore so zákonom č. 71/1992 Zb. uložená poplatková povinnosť v prípade, kde ju nemal. Z uvedeného dôvodu namietal porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a rovnako tak aj porušenie čl. 12 ods. 1, no najmä čl. 13 ods.

1 písm. a/ ústavy, podľa ktorého povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd (m.m. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 252/05 z 22. marca 2006).

Žalovaný sa k podanému odvolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu neobsahuje skutočnosti spôsobilé privodiť zmenu alebo zrušenie uznesenia krajského súdu a nemožno mu preto priznať úspech.

Pri posúdení dôvodnosti odvolania bolo potrebné sa prioritne zaoberať námietkou žalobcu týkajúcou sa postavenia žalovaného - Krajského súdu v Bratislave, ako povinnej osoby podľa zákona o slobode informácií.

Ústava Slovenskej republiky definuje povinné osoby ako „orgány verejnej moci“, ktoré majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku; podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon (čl. 26 ods. 5). Verejnou mocou je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej a za určitých podmienok ju môže vykonávať aj prostredníctvom ďalších subjektov. Kritériom pre určenie, či iný subjekt koná ako orgán verejnej moci, je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné, či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať (uznesenie Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej republiky sp.zn. I. ÚS 191/92 z 9. júna 1992).

Pojem verejná moc je širokým pojmom zahŕňajúcim tak orgány zákonodarnej, výkonnej aj súdnej moci. Preto čl. 26 ods. 5 ústavy vychádza zo širokej koncepcie povinných osôb, ktoré bližšie špecifikuje § 2 zákona o slobode informácií tak, že ide o :

- a) štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu ich rozhodovacej činnosti,
- b) právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona,
- c) právnické osoby založené povinnými osobami uvedenými vyššie,
- d) iné právnické osoby a fyzické osoby podľa osobitného zákona.

Pod pojmom verejná správa rozumieme určitý druh činnosti alebo inštitúciu, ktorá verejnú správu vykonáva. V prvom prípade ide o materiálnu definíciu a v druhom prípade definíciu správy z hľadiska formálneho. Z materiálneho hľadiska je verejná správa činnosťou štátnych alebo iných verejných inštitúcií, ktorá svojím obsahom nie je činnosťou zákonodarnou ani súdnou (k tomu pozri Hendrych, D. a kol. Správni právo. Obecná časť. 5., rozšírené vydanie. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 6-7).

Na konanie podľa zákona o slobode informácií sa použijú ustanovenia správneho poriadku, pokiaľ zákon o slobode informácií neustanovuje inak (§ 22 ods. 1 zákona o slobode informácií). Správny poriadok v ustanovení § 1 ods. 2 definuje správne orgány ako štátne orgány, orgány územnej samosprávy, orgány záujmovej samosprávy, fyzické osoby alebo právnické osoby, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. V predmetnej právnej veci je oblasťou verejnej správy, v ktorej je rozhodované, správa na úseku práva na prístup k informáciám.

Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) krajské sudy konajú a rozhodujú ako sudy druhého stupňa v občianskoprávných a v trestnoprávných veciach, v ktorých rozhodovali v prvom stupni okresné sudy.

Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. predpisy o konaní pred súdmi ustanovujú, v ktorých občianskoprávných a v trestnoprávných veciach konajú a rozhodujú krajské sudy ako sudy prvého stupňa.

Podľa § 7 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. krajské sudy konajú a rozhodujú v správnych veciach v prvom stupni, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 7 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. krajské sudy konajú a rozhodujú aj v iných veciach, ak to ustanovia osobitné zákony.

Krajskému súdu však môžu vyplývať povinnosti konať a rozhodovať aj na základe iných právnych predpisov. O taký prípad ide aj v predmetnej právnej veci.

Oblasť slobodného prístupu k informáciám je súčasťou verejného práva, v tomto prípade správneho práva. Krajský súd v oblasti rozhodovania v rámci správneho práva nemá postavenie súdneho orgánu, ale orgánu verejnej správy. V tomto prípade nemožno brať ohľad na to, že žalovaný má vo svojom názve slovo „súd“, pretože orgán v oblasti verejnej správy na úseku práva na prístup k informáciám, ktorý koná a rozhoduje o sprístupnení alebo nesprístupnení informácie, ktorú má alebo nemá vo svojej dispozičnej sfére, podľa zákona o slobode informácií je správnym (administratívnym) orgánom. V tomto prípade je odlišujúcim kritériom medzi súdom a správnym orgánom kompetencia: kým súd koná v rámci kompetencie podľa napr. citovaného ustanovenia § 7 zákona č. 757/2004 Z.z., správny orgán koná o sprístupnení alebo nesprístupnení informácie podľa zákona o slobode informácií.

S prihliadnutím na § 1 ods. 2 správneho poriadku, § 244 ods. 2 OSP a zákon o slobode informácií je možné krajský súd definovať ako inú právnickú osobu, ktorá v oblasti verejnej správy rozhoduje o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, a teda ako správny orgán, prípadne ako orgán verejnej správy. Preto aj právoplatné rozhodnutie žalovaného je preskúmateľné súdom v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov“. Konanie o tejto žalobe je následne spoplatnené podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov ako návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy na základe žaloby, ak v písmenách b/ až d/ nie je ustanovené inak, vo výške 66 € (podľa právneho stavu účinného do 30. septembra 2012, nakoľko žaloba bola podaná dňa 9. júla 2012).

Krajský súd správne postupoval, keď žalobcu vyzval výzvou na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu vo výške 66 € podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov (č.l. 32). Žalobca bol poučený, že ak nebude poplatok v určenej 10-dňovej lehote zaplatený, súd konanie podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastaví.

Právny zástupca žalobcu výzvu prevzal 23. júla 2013. Najvyšší súd dáva žalobcovi do pozornosti celé ustanovenie § 10 zákona o súdnych poplatkoch, v ktorej právnej norme zákonodarca rozlišuje medzi výzvou na zaplatenie súdneho poplatku a uznesením na zaplatenie súdneho poplatku. Ide o dva inštitúty odlišné svojou formou, podmienkami a následkami nezaplatenia súdneho poplatku na základe nich.

Výzva na zaplatenie súdneho poplatku (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch) je poplatníkovi zasielaná v prípade nezaplatenia súdneho poplatku splatného podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania; následkom nezaplatenia súdneho poplatku je zastavenie konania. Účelom výzvy nie je uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ale upozornenie na jej nesplnenie. Sama povinnosť vyplýva zo zákona a je podmienkou pre to, aby súd mohol pokračovať v konaní. Výzva na zaplatenie súdneho

poplatku teda nie je rozhodnutím, neukladá sa ňou povinnosť účastníkovi konania, a nevzťahujú sa na ňu požiadavky kladené na obsahové a formálne náležitosti rozhodnutia (uznesenia).

Na druhej strane uznesením (§ 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch) na zaplatenie súdneho poplatku sa účastníkovi ukladá povinnosť zaplatiť súdny poplatok. Jeho vydanie je zákonom taxatívne obmedzené na prípady, kedy:

- už súd začal konať vo veci samej,
- vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi, ktorému súd ustanovil opatrovníka, pretože nie je známy jeho pobyt, alebo sa mu nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine,
- došlo k rozšíreniu návrhu alebo podaniu vzájomného návrhu v tej istej veci potom, ako začal konať vo veci samej,
- ide o opravný prostriedok proti rozhodnutiu správnych orgánov,
- žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona,
- vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Uznesenie, ktorým sa vyrubuje súdny poplatok, je teda vydávané v prípadoch, kedy súdu zo zákona vyplýva povinnosť o návrhu konať bez ohľadu na zaplatenie súdneho poplatku, alebo kedy došlo k situácii, že súd napriek nezaplatenému súdnemu poplatku konanie nezastavil, ale v ňom pokračoval. Ide o prípady, kedy by jednak došlo k neželanému odkladu rozhodnutia, ktoré neznesie odklad (napr. predbežné opatrenie), alebo by prípadná hrozba zastavenia konania nebola efektívna, resp. účelná. Rizikom, ktoré na seba účastník konania preberá v prípade nezaplatenia súdneho poplatku, je možnosť vymáhania („exekúcie“) nezaplateného súdneho poplatku podľa zákona č. 65/2001 Z.z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov.

V danom prípade nebol dôvod, aby krajský súd žalobcu vyzýval uznesením podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, keďže neboli splnené taxatívne podmienky na jeho vydanie. Správne teda žalobcu vyzval výzvou podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, následkom ktorej je v prípade nezaplatenia súdneho poplatku zastavenie konania. Žalobca teda svojím konaním v rozpore s § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sám spôsobil zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Najvyšší súd zdôrazňuje, že jednotlivé ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch (ale aj iných zákonov vo všeobecnosti) nemožno vykladať izolovane a bez kontextu, a to s akcentom na to, že žalobca je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, za ktorého koná advokát s právnickým vzdelaním.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu nedošlo vo vzťahu k žalobcovi k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu (Čl. 46 ods. 1 ústavy), ani k porušeniu Čl. 12 ods. 1 a Čl. 13 ods. 1 písm. a/ ústavy a postup a rozhodnutie krajského súdu bolo vydané v súlade s § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb., z ktorých dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie krajského súdu ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 v spojení s § 250ja ods. 3 OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 OSP a účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože žalobca nemal v odvolacom konaní úspech a žalovanému náhrada trov konania neprináleží.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.